

Inleiding

Inleiding Bredase Begroting 2025

Groei vraagt om keuzes

Breda is een bruisende stad waar mensen graag wonen, werken, ondernemen en recreëren. Met hoogstedelijke ontwikkelingen en een innovatieve economie biedt Breda volop kansen om je thuis te voelen, een gezin te stichten, een bedrijf op te richten of om te genieten van ons cultureel aanbod, onze binnenstad en onze natuur. Breda heeft naast de hoogstedelijkheid ook karakteristieke, gemoedelijke en veerkrachtige dorpen en wijken.

Toch staan we voor een flinke uitdaging. Net als alle andere gemeenten ontvangt Breda aanzienlijk minder middelen van het Rijk voor het uitvoeren van belangrijke taken. Het Rijk heeft aangekondigd ongeveer € 3 miljard op het gemeentefonds te gaan bezuinigen. Dat betekent voor Breda dat we vanaf 2026 ongeveer € 30 miljoen minder inkomsten krijgen. Naast deze financiële onzekerheden kampen we met de gevolgen van onder andere vergrijzing, schaarste op het elektriciteitsnet, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt, beperkte stikstofruimte en stijgende prijzen van goederen en diensten. Dit alles maakt dat het college niet ontkomt aan het maken van scherpe keuzes, zodat Breda op langere termijn herkenbaar, relevant en aantrekkelijk blijft.

In de kadernota 2024 staat welke richtinggevendende keuzes we maken om tot een evenwichtige begroting te komen. We begroten realistisch. We focussen op wat wel kan, langs de principes van rechtvaardigheid en wederkerigheid. We begroten realistisch om financieel verantwoord te kunnen blijven groeien. En we begroten realistisch, omdat we willen blijven investeren in onze groeiende stad en dorpen. Door de gemaakte keuzes uit te voeren, kunnen we blijven bouwen aan de toekomst van een groene, gastvrije en grenzeloze stad.

We verminderen bepaalde uitgaven en verhogen een deel van onze inkomsten. Dit vraagt ons niet alleen om onze beperkte middelen soms anders te besteden, maar ook om meer in te zetten op zelfredzaamheid van onze inwoners en ondernemers. Dat doet soms pijn en daar sluiten we onze ogen niet voor. De gevolgen van deze bezuinigingen gaan Bredanaars merken in onze stad en in hun portemonnee. Tegelijkertijd zijn deze keuzes noodzakelijk om Breda ook in de toekomst leefbaar te houden. We zijn ons ervan bewust dat we meer van onze inwoners, partners en ondernemers gaan vragen. We doen een beroep op de sterke sociale cohesie in onze stad en zorgen met elkaar dat we fijn kunnen samenleven in ons mooie Breda. Als lokale overheid kijken we daarbij vooral naar waar onze inzet het hardste nodig is.

Deze begroting 2025 geeft aan hoe we dit samen met onze partners, inwoners en ondernemers in Breda en de regio gaan doen. Actuele uitdagingen vragen om een gezamenlijke aanpak. Dit is ook onze kracht. Want tijdens de corona- en energiecrisis hebben we al ervaren dat samenwerken in het DNA van onze stad zit. We zeggen hier ook niet voor niets: 'Breda brengt het samen' en 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit'.

Vertaling van keuzes

Hieronder staan de voornaamste uitdagingen en keuzes voor elk onderdeel van de begroting:

Vitaal en Sociaal

Het sociaal domein biedt ondersteuning aan inwoners die hulp nodig hebben. De vraag naar sociale ondersteuning is in de afgelopen jaren hard gestegen en zal ook in de komende jaren verder stijgen. Tegelijkertijd neemt het zorgaanbod af en stelt het Rijk steeds minder middelen beschikbaar voor deze 'taken in medebewind'.

In Breda hebben we oog voor mensen die structureel te weinig te besteden hebben. We vinden het belangrijk dat de hulp terechtkomt bij de inwoners die de hulp het hardste nodig hebben. Dat zijn niet alleen inwoners met een uitkering, maar ook inwoners die in de problemen komen door een ingrijpende levensgebeurtenis, zoals overlijden van een partner of verlies van werk. En niet alleen inwoners hebben het soms zwaar, ook ondernemers komen soms onbedoeld in de financiële problemen. We werken aan een nieuwe visie op het armoede- en schuldenbeleid. Er hangt een stigma rondom het zoeken naar financiële hulp dat we graag willen doorbreken. Ook maken we onze ondersteuning toegankelijker en onze

dienstverlening efficiënter. Daarnaast pakken we de structurele oorzaken van armoede aan, bieden we hulp op maat en leggen we een sterke focus op preventie. We beperken de instroom van nieuwe bijstandsuitkeringen door het intensiveren van het voortraject en scherper onderzoek naar oneigenlijk gebruik. Ook helpen we statushouders sneller aan werk door nauwer samen te werken met opvangcentra en het aanbieden van taalstages. Statushouders doorlopen het inburgeringstraject en het participatietraject niet meer opeenvolgend, maar parallel.

De vraag naar ondersteuning vanuit de Wmo is enorm gestegen. Een aantal maatregelen heeft deze groei weten te remmen, maar door de toenemende vergrijzing verwachten we dat het beroep op Wmo-hulpmiddelen, ondersteuning en woningaanpassingen onverminderd zal blijven groeien. Omdat vergrijzing toeneemt en we beschikken over een beperkte hoeveelheid middelen, werken we in 2025 aanvullende maatregelen uit om onze voorzieningen beschikbaar te houden voor de mensen die deze het hardst nodig hebben. We kiezen ervoor om met collectieve (groeps-)voorzieningen kosten te besparen en we zijn bezig met nieuw Wmo-beleid. Hierbij staan zelfredzaamheid, preventie en sociale-rechtvaardigheid centraal. We scherpen onze beleidsmaatregelen aan en financieren alleen nog daadwerkelijk geleverde zorg en ondersteuning. Financiële maatregelen bouwen we af. We stoppen met het aanbieden van de collectieve zorgverzekering en het vergoeden van het eigen risico en helpen met de overgang naar andere passende verzekeringen.

Onze mantelzorgers zijn goud waard. We vinden het dus belangrijk om de mantelzorgondersteuning overeind te houden. Om het geheel haalbaar en betaalbaar te houden, wordt het financiële mantelzorgcompliment versoerd.

Ook binnen onze jeugdzorg hebben we te maken met een groeiende vraag naar hulp, stijgende kosten en minder middelen van het Rijk. We willen hulp aan kinderen, jongeren en gezinnen beheersbaar en betaalbaar maken. Want kinderen en jongeren die de zorg het hardste nodig hebben, moeten die zorg ook kunnen krijgen. Daarom zetten we met de hervormingsagenda in op de transitie. Dat doen we samen met de regio. We stellen het gezin centraal en we willen onnodige, dure specialistische jeugdzorg voorkomen door preventie, het aanscherpen van de toegang tot jeugdhulp, het verder afbakenen van jeugdhulp en een goed collectief (groeps-)aanbod. We versterken de sociale basis, zodat kinderen, jongeren en gezinnen profijt hebben van de kracht van hun omgeving en netwerk. Vraagstukken maken we met elkaar zo beter bespreekbaar. Niet alles vraagt meteen om een medische oplossing. Juist daarom starten we op 1 januari 2025 met Stevige Lokale Teams (SLT's). Deze lokale teams van professionals coördineren jeugdhulp preventief, effectief en efficiënt. We starten met een pilot van het SLT in het gebied Noordwest in Breda.

Het komend jaar werken we onze eerste gezondheidsvisie ooit, 'Gedurfd, gezond en gelukkig!', uit in concrete plannen. We maken de gezonde keuze de meest logische en de meest makkelijke keuze en verkleinen gezondheidsverschillen tussen bepaalde groepen, wijken en buurten.

We blijven gelijkheid bevorderen. Samen met partners en ervaringsdeskundigen stellen we een visie voor diversiteit, gelijkheid en inclusie op. Zo komen we met acties voor toegankelijkheid van onze stad en tegen straatintimidatie en zetten we de volgende stap met ons regenboogbeleid. Ook gaan we, samen met onze partners, vol gas door om de ambities uit Pact Deel 3 van Verbeter Breda te realiseren en openen we in 2025 de Bieb Hoge Vucht. We worden kritischer op de ondersteuning van wijk- en dorpsplatforms en vinden dat eigen initiatief voorop staat, voordat we gemeenschapsgeld inzetten. Met als doel om de zelfredzaamheid van de initiatieven bij de wijk- en dorpsplatforms te bevorderen.

In Breda werken we samen met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven om inwoners op te leiden voor de banen van morgen, onder andere door in te zetten op het aanbod van techniekonderwijs. In 2025 gaan we onze onderwijsvisie vertalen naar concrete plannen om te werken aan gelijke kansen, toekomstvaardig en praktijkgericht opleiden en burgerschap. Verder investeren we het komend jaar in gelijke kansen door taal- en laaggeletterdheid aan te pakken en de samenwerking tussen zorg en onderwijs te verbeteren. Terwijl we samen met BreedSaam en Building investeren in de ver- en nieuwbouw van scholen.

Ondernemend Breda

Breda heeft ondernemerschap in haar kern. Maatschappelijke vraagstukken van nu en de toekomst vragen om innovatie en Breda timmert hard aan de weg om Toegepaste Technologie &

Creativiteit (TT&C) de spil van haar economische motor te maken. Wij zijn de stad van oplossingen. Dit komt samen op meerdere plekken in de stad: het innovatiedistrict. We blijven bereikbaar voor alle ondernemers, maar onze focus ligt de komende jaren wel op gaming en robotisering om ons TT&C-profiel te versterken. Wie bijdraagt aan deze ambities krijgt extra aandacht. In 2025 leveren we een eerste agenda voor het innovatie ecosysteem op. Concreet werken we aan de transformatie van de arbeidsmarkt, een innovatief ecosysteem, sterkere netwerken en onderlinge verbinding en de ontwikkeling van fysieke locaties zoals B'Wise en de Game Hub.

Samen met lokale kunstenaars en makers starten we met de uitvoering van ons nieuw cultuurbeleid 'Stad van Creatief Talent' (2025-2040). Met onze nieuwe cultuurvisie sluiten we onder meer aan bij ons economisch beleid en versterken we het profiel van Breda als hotspot voor TT&C. Eind 2024 nemen we een besluit over de nieuwbouw van de broedplaats Preforming Arts, één van de belangrijke pijlers voor de uitvoering van het nieuwe cultuurbeleid. In 2025 gaat deze nieuwbouw dan van start.

Breda is een grenzeloze stad, met ruimte voor bedrijven en ondernemerschap. In 2025 pakken we door op de transformaties van bestaande locaties en gaan we aan de slag met nieuwe bedrijventerreinen. Ook zijn we trots op onze diverse evenementen, winkels en horeca die bezoekers trekken en zorgen voor een levendige sfeer en werkgelegenheid. Onze bruisende binnenstad biedt ruimte voor ontmoeting, ontspanning en culturele verrijking. We bouwen aan een toekomstbestendige binnenstad voor onze inwoners, ondernemers, studenten en toeristen. Dit doen we samen met het ondernemersfonds en vastgoedeigenaren in de binnenstad. We onderzoeken of het mogelijk is om in de binnenstad tot een gezamenlijke Bedrijven Investeringszone (BIZ) te komen. We vinden het belangrijk dat ondernemers die profiteren van de binnenstad meer bijdragen aan de uitstraling en de leefbaarheid van de binnenstad. Vanaf 2025 werken we daarom stapsgewijs toe naar kostendekkende leges voor grotere evenementen en horeca. We ontzien de kleinere evenementen deels. We onderzoeken hoe we dit gaan invoeren en wat hiervoor nodig is. Tegelijkertijd bekijken we hoe we processen gebruikersvriendelijk en eenvoudiger kunnen maken.

Breda Marketing levert een belangrijke bijdrage aan het vertellen en promoten van het verhaal van en het merk Breda. We willen hier meer focus en efficiency in aanbrengen. Breda Marketing blijft zich richten op de vier doelgroepen: bezoekers, talenten, bewoners en bedrijven. Hierbinnen wordt een focus aangebracht in de activiteiten die worden ontplooid voor de doelgroepen. Samen met Breda Marketing bekijken we hoe dit binnen de daarvoor beschikbare middelen kan worden ingericht.

We activeren en versterken het Breda ecosysteem en richten ons op concrete projecten rondom innovatie en digitalisering, zoals de proeftuin Hazeldonk en in de binnenstad. Ook willen we de bewustwording en gedragsverandering ten aanzien van digitalisering onder onze inwoners bevorderen. Hierin spelen de goedbezochte 'Talks of the Town' en 'Walks of the Town' een belangrijke rol. In 2025 verkennen we de volgende fase van Breda en bouwen we samen met onze partners onze koplopersrol nog meer uit.

We werken steeds meer samen in de regio, we gaan gezamenlijke uitdagingen aan. Bijvoorbeeld met middelen uit de regiodeal. Met de regiodeal gaat de regio voor een betere brede welvaart: betere gezondheid, gezonde omgeving, vertrouwen in elkaar en verbetering van bestaanszekerheid. Daarmee zetten we ook in op versterking van West-Brabant als plantaardige regio. Dit gebeurt via verschillende programma's en projecten. Verder pakken we vanuit de Baronie en met Hart van Brabant in de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) complexe thema's beter en zorgvuldiger aan. Zoals woningbouw, werklocaties, wateropgave, natuurontwikkeling, verduurzaming en mobiliteitstransitie. Daarnaast trekken we binnen SRBT samen op als het gaat om technologie en creativiteit.

Duurzaam Wonen

Met haar groene, grenzeloze en gastvrije karakter is Breda een fijne stad om te wonen, werken en leven. Dit leidt er toe dat Breda nog steeds groeit. Het aantal inwoners en bedrijven dat kiest voor Breda als vestigingsstad stijgt elk jaar. Daarom willen we blijven investeren in grote ruimtelijke projecten, zodat we de groei van onze stad daadwerkelijk en met hoge kwaliteit kunnen realiseren. We werken hard aan het realiseren van voldoende betaalbare woningen in onze dorpen en wijken. Hierbij zijn de grote projecten van grote betekenis, zoals Centrum Oost, 't Zoet, CrossMark, Bavel en Gasthuisvelden. Tegelijkertijd zijn we realistisch. We hebben te kampen met schaarste op allerlei vlakken. Menskracht, energie, water, natuur en materialen zijn geen vanzelfsprekendheden. Daarom gaan we de uitvoering van

onze projecten realistisch plannen in de tijd en onze middelen op het juiste moment inzetten. Dit doen we door het verder doorontwikkelen van het Strategisch Investeringsplan. In onze nieuwe woonvisie kiezen we voor een hoogstedelijk stadscentrum en veerkrachtige dorpen en wijken. We blijven volop inzetten op de bouw van betaalbare woningen en maken meer mogelijk bij bestaande woningen, zoals het delen en splitsen van woningen of door gebouwen te verhogen met een extra bouwlaag. Collectieve woonvormen waar mensen echt samen leven krijgen van ons de ruimte.

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zo dicht mogelijk bij huis kunnen parkeren. Tegelijkertijd willen we parkeeroverlast voorkomen en onze wijken en buurten veilig en leefbaar houden. Dat wordt een steeds grotere uitdaging in de drukker wordende stad. Ook in 2025 gaan we verder met het uitrollen van betaald parkeren in de schil rond het centrum. We verhogen de tarieven voor straatparkeren en harmoniseren de tarieven en tijden in de stad. We hanteren drie tarieven. Voor de centrumzone, de singelzone en de parkeergarages. Parkeren kan nog steeds tegen een aantrekkelijk tarief. De inzet is een gastvrije en een bereikbare stad. Nu en in de toekomst. Voor bewoners blijft de eerste parkeervergunning gratis. Dat is bijzonder, zeker voor de 9de stad van Nederland.

We blijven de toegankelijkheid van de stad de komende jaren garanderen door het verbeteren van cruciale verkeersknooppunten. 2025 wordt het jaar waarin we zichtbare resultaten boeken met diverse mobiliteitsprojecten. Zo leggen we het laatste deel van de snelfietsroute Breda-Tilburg op de St. Ignatiusstraat aan, starten de herinrichting van de Generaal Maczekstraat en brengen een rotonde op het kruispunt Heksenwiellaan/Emerparklaan aan. Daarnaast stellen we een nieuwe taxiverordening op en treffen we de voorbereidingen voor het uitvoeren van een nieuwe concessie openbaar vervoer.

Samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers zijn we al een aantal jaar actief bezig om de stad duurzamer te maken en te beschermen tegen klimaatveranderingen. We continueren onze inzet voor een groen en klimaatadaptief Breda en voor subsidies voor groen en water. We houden vast aan onze ambities op natuurontwikkeling, die onder andere in het Groenkompas zijn beschreven. We actualiseren de bomenkaart en gaan door met de ecologische groenstructuur, zoals het project Noordrand-Midden, de Galderse Heide en het Levensbos. Ook hebben we een nota dierenwelzijn opgesteld en zijn we bezig met de uitwerking van ecologische verbindingzones in de singels, Mark en Aa en Weerij. Bij die uitwerking houden we ook rekening met de verplichtingen uit de Kaderrichtlijn Water. Met dit alles bouwen we samen aan een stad die klaar is voor de toekomst en die prettig leefbaar is: een Stad in een Park.

Het realiseren van klimaatneutraliteit is afhankelijk van factoren waar wij weinig invloed op hebben: netcongestie, leveringszekerheid, energiewetgeving en de krapte op de arbeidsmarkt. We hebben aankomend jaar nodig om in beeld te brengen wat noodzakelijke en uitvoerbare stappen zijn. In de tussentijd blijven we hard werken om mensen met weinig draagkracht te ondersteunen met onze isolatieaanpak van het Volkshuisvestingsfonds, bepalen we lokaal wat onze energie-architectuur moet worden en werken we samen aan de Regionale Energie Strategie (RES)-West Brabant. Ook versterken we onze duurzaamheidsinitiatieven en gaan we aan de slag met de uitvoeringsstrategie circulariteit en het verduurzamen van de eigen organisatie. We vervullen als overheid op dit vlak namelijk ook een voorbeeldrol. Ondanks dat we zien dat het op korte termijn vaart maken voor een CO₂-neutraal Breda in 2044 moeilijker wordt, houden we vast aan deze ambitie. We temporiseren onze eerder voorgenomen versnelling van de wijkenergieplannen, continueren de vijf reeds opgestarte wijkenergieplannen en kijken aanvullend naar plekken waar een concrete aanleiding of initiatief is.

Basis op Orde

Onze ambitie is een veilig en leefbaar Breda en ook de komende tijd blijven we werken aan het verbeteren van het veiligheidsgevoel in onze dorpen en wijken. Dit doen we onder meer door de Top-10 aanpak. Samen met onze partners in de regio zetten we de strijd tegen ondermijning en criminaliteit voort. Zo werken we in de stuurgroep RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) aan een nieuw meerjarenprogramma. In Breda komen we met een nieuwe veiligheidsvisie, gaan we door met het experimenteren met de gesloten coffeeshopketen, het terugdringen van de aanwas van jongeren in de criminaliteit en het doorbreken van criminele carrières. Ook werken we verder aan onze aanpak van de gevolgen van onbegrepen gedrag.

Stap voor stap pakken we de achterstanden in onze openbare ruimte aan en werken we aan onderhoud van onze wegen, verlichting en bruggen. We hebben de ambitie om een Stad in een

Park te zijn en gaan door met de aanpak Groene Straten en Pleinen door in de stad enkele plekken te vergroenen. We hebben het beleidskader kapitaalgoederen geactualiseerd en brengen de kwaliteit van onze kapitaalgoederen verder in beeld. Vanwege beperkte middelen zoeken we naar mogelijkheden waar we de openbare ruimte en het onderhoud van de sportvelden kunnen versoberen.

We herijken ons afvalplan en vinden het belangrijk om kosten in de hand te houden. Belangrijk is dat we een goede service bieden, meer afval hergebruiken en onze afvalverwerking efficiënter regelen. De wekelijkse extra rondes voor GFT-afval in de maanden mei-juni-juli vervallen. We hebben geleerd van het jaar 2023, toen we dit door personeelskrapte niet konden realiseren. Het bleek dat afval niet slechter werd gescheiden en we kregen weinig klachten. We zetten verder in op de schaalvergroting van onze dienstverlening op afvalservice. Samenwerking versterkt onze positie in de markt en brengt meer slagkracht om onze circulariteits-doelstellingen te realiseren.

In 2025 wordt de OZB eenmalig met 6 procent verhoogd om investeringen in onze groeiende stad mogelijk te blijven maken.

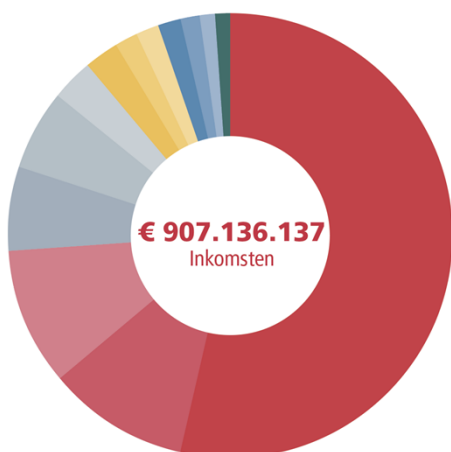
Organisatie

We hebben een gemeentelijke organisatie nodig die sterk en flexibel is, zodat we onze ambities, taken en uitdagingen kunnen waarmaken en crisissen effectief kunnen managen. We werken aan een organisatie waarin medewerkers hun diverse expertise inzetten, samenwerken waar nodig en onverwachte situaties aankunnen. Daarom investeren we in vakmanschap, optimaliseren we werkprocessen en digitaliseren we zoveel mogelijk. Heldere rolverdeling en een flexibele, toekomstgerichte aanpak vinden we belangrijk. Ook gaan we de kwaliteit en effectiviteit van ons werk verbeteren door te investeren in basiswerkwijzen en (digitale) vernieuwing en innovatie.

Er zijn minder financiële gemeentelijke middelen en er is een taakstelling op de organisatie. Een deel van de taakstelling (€ 0,75 miljoen) vullen we in door efficiënter te gaan werken. Met de extra middelen voor digitalisering stimuleren we vernieuwing binnen de organisatie en grijpen we kansen om onze effectiviteit te verhogen. We werken hiervoor in 2025 concrete plannen uit en daar gaan we mee aan de slag. Het andere deel van de taakstelling (€ 1,75 miljoen) realiseren we door meer in te zetten op automatisering. Daarnaast zien we dat de interne bedrijfsvoering niet is meegegroeid met de groei van de organisatie. In 2025 onderzoeken we wat er nodig is om het evenwicht te herstellen.

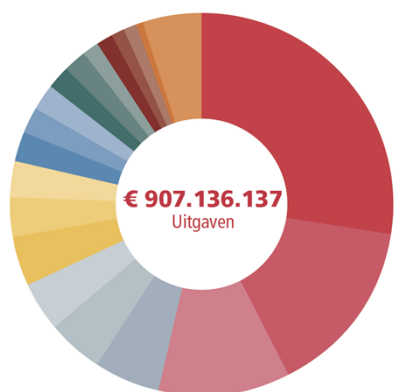
Met de ambtelijke organisatie willen we kansen voor digitalisering grijpen en bijdragen aan een stad die steeds meer digitaliseert. We stellen een fonds beschikbaar voor digitale transformaties binnen de ambtelijke organisatie die onze effectiviteit verhogen.

HOE ZIEN ONZE INKOMSTEN EN UITGAVEN ERUIT?

	Gemeentefonds	€ 485.928.942
	Inkomensvoorziening	€ 92.633.949
	Woonlastenheffing	€ 91.229.398
	Bijdrage regio (zorg)	€ 56.481.003
	Subsidies	€ 51.305.693
	Overige opbrengsten derden	€ 28.872.970
	Parkeren	€ 20.858.309
	Leges & heffingen	€ 16.048.032
	Mutatie reserves	€ 18.305.283
	Afvalverwerking	€ 15.014.482
	Grondexploitatie	€ 11.638.788
	Verhuur vastgoed	€ 11.042.410
	Bedrijfsvoering	€ 7.776.878
		€ 907.136.137

De totale inkomsten bedragen € 907 miljoen. Deze zijn ingedeeld in twee categorieën: inkomsten van het Rijk en de overige inkomsten. De inkomsten van het Rijk zijn de belangrijkste categorie en bestaan uit de algemene uitkering en de specifieke rijksbijdragen (bijvoorbeeld voor bijstandsuitkeringen). De overige inkomsten omvatten de woonlastenheffingen (OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing), parkeerinkomsten, subsidies, huuropbrengsten en overige opbrengsten.

	Jeugd/Wmo	€ 249.044.621		Parkeren	€ 11.732.607
	Participatie/Armoede	€ 135.689.728		Economische zaken en evenementen	€ 11.043.908
	Bedrijfsvoering	€ 102.351.389		Grote projecten	€ 8.673.418
	Beheer openbare ruimte	€ 49.812.239		Mobiliteit	€ 6.242.238
	Veiligheid	€ 42.289.115		Overig	€ 43.754.685
	Afvalservice	€ 38.264.034			€ 907.136.137
	Onderwijs (incl. huisvesting)	€ 36.586.542			
	Cultuur	€ 31.172.512			
	Vastgoedbeheer	€ 26.845.370			
	Mutatie reserves	€ 24.448.663			
	Dienstverlening	€ 21.374.812			
	Statushouders	€ 19.962.396			
	Sportbevordering/Volksgezondheid	€ 16.987.393			
	Riolering	€ 16.855.053			
	Grondexploitatie	€ 14.005.414			

De totale uitgaven bedragen € 907 miljoen. In bovenstaand overzicht is uitgesplitst waaraan we het geld uitgeven. De uitgaven zijn gebaseerd op de geraamde lasten voor de verschillende programma's. De uitgaven betreffen salariskosten, uitkeringen, subsidies, programmatische uitgaven, renten en afschrijvingen en stortingen in reserves en voorzieningen. Een nadere toelichting op de uitgaven is per programma opgenomen.

HOE ZIET ONZE ACTUELE FINANCIËLE POSITIE ERUIT?

Voortvarend werken we verder aan onze ambities uit het bestuursakkoord 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit'. Deze titel van het bestuursakkoord laat zien dat het college kijkt naar de stad van vandaag, morgen en die van de toekomst. Zoals opgenomen in de inleiding staan we echter voor een flinke uitdaging. Net als alle andere gemeenten ontvangt Breda aanzienlijk minder middelen van het Rijk voor het uitvoeren van belangrijke taken.

In de kadernota 2024 staat welke richtinggevende keuzes we maken om tot een evenwichtige begroting te komen. We begroten realistisch. Deze begroting 2025 geeft aan hoe we dit samen met onze partners, inwoners en ondernemers in Breda en de regio gaan doen. Actuele uitdagingen vragen om een gezamenlijke aanpak.

Met de keuzes die we maken, komen we tot een structureel sluitende begroting voor 2025. De beschikbare financiële middelen voor gemeenten zijn momenteel onvoldoende om ook een positief meerjarenperspectief voor de jaren 2026 en 2027 op te stellen. Daarom presenteren we een negatief meerjarenperspectief voor de jaren 2026 en 2027 en daarmee volgen we het advies van de VNG om in de begrotingsjaren 2026 en 2027 reëel te begroten en de tekorten te laten zien. Het structureel meerjarig begrotingssaldo voor de jaren 2025 t/m 2028 is wel positief.

De keuzes leiden tot het volgende financiële beeld:

Bedragen x € 1 miljoen

Actualisaties en keuzes	2025	2026	2027	2028
Saldo meerjarenperspectief kadernota 2024	5,06	-6,64	-5,93	-3,43
Effecten meicirculaire 2024	-6,51	5,91	4,29	4,78
Jeugdhulp indexatie tarieven	-2,90	-2,90	-2,90	-2,90
Dierenwelzijn	-0,05	-0,05		
Hogere opbrengsten keuzes kadernota	0,66	1,33	1,37	1,40
Reëel begroten	1,28	1,09	1,20	1,17
Enmalige onttrekking uit de algemene reserve	2,50			
Saldo meerjarenperspectief begroting 2025	0,05	-1,26	-1,97	1,02

TOELICHTING

Hieronder lichten we de actualisaties en keuzes toe.

Jeugdhulp

Het hanteren van reële tarieven is een verplichting vanuit de jeugdwet. De verwachte reële tarieven voor jeugdhulp stijgen gemiddeld met 12,7%. Bij de kadernota 2024 was rekening gehouden met een prijsstijging van 6%. In deze begroting compenseren we de resterende 6,7%.

Hogere opbrengsten keuzes kadernota

Het verhogen van de parkeertarieven en de eenmalige verhoging van de OZB levert een hogere bijdrage op dan waarmee rekening is gehouden in de kadernota.

Reëel begroten

We begroten realistisch. Hierdoor zijn de een aantal budgetten bijgesteld. Dit betreft met name de vennootschapsbelasting, opbrengst toeristenbelasting en de bijdrage gemeenschappelijke regeling RWB.

Enmalige onttrekking uit de algemene reserve

In 2025 wordt de gemeentefondsuitkering incidenteel gekort met € 675 miljoen (voor Breda betekent dit een korting van € 7,1 miljoen). Dit betekent dat het noodzakelijk is om eenmalig € 2,5 miljoen te onttrekken uit de algemene reserve.

WAARIN GAAN WE INVESTEREN EN HOEVEEL?

Het Strategisch Investeringsplan (SIP) is een flexibel sturingsinstrument voor het gemeentebestuur om optimaal te kunnen bijsturen op actuele veranderende maatschappelijke, organisatorische en financiële omstandigheden. Het bevat actuele informatie zodat beheersing, sturing, integrale besluitvorming en verantwoording van en over gemeentelijke investeringsvraagstukken periodiek kan plaatsvinden. Het instrument bevat inhoudelijke en financiële onderbouwingen over de investeringsprojecten vanaf ambitie tot en met realisatiefase, en heeft een lange tijdshorizon van 20 jaar.

Het is van groot belang dat we blijven investeren in de stad om de gewenste ambities en doelen te realiseren. We programmeren in 2025 voor € 119 miljoen aan investeringen in de stad en in de periode 2025-2028 zelfs voor € 517 miljoen. Hierin zijn onder andere de grote ontwikkelingen zoals Centrum Oost, Nieuwe Mark, 't Zoet-Haveneiland, Havenkwartier - de Strip, de multifunctionele accommodatie in Bavel, biodiversiteit, mobiliteit en beheer openbare ruimte (waaronder riolering) opgenomen.

We weten uit ervaring dat niet alle geplande investeringen ook daadwerkelijk conform programmering tot investeringsuitgaven leiden. Door diverse omstandigheden lopen geplande investeringen vertraging op, denk onder andere aan nieuwe wetgeving, langere doorlooptijden van procedures en participatietrajecten. We weten echter vooraf niet welke investeringen vertragen. Daarom hanteren we in het SIP de systematiek van overprogrammering. Dit met als doel het beschikbare investeringsvolume zoveel als mogelijk in de stad te kunnen besteden.

Hieronder vindt u de planning per begrotingsprogramma voor de jaren 2025-2028. Een uitgebreide toelichting is opgenomen bij de betreffende programma's.

Bedragen x € 1.000

Strategische investeringsplanning	2025	2026	2027	2028
Vitaal en Sociaal Breda	620	620	620	620
Ondernemend Breda	29.507	25.634	56.292	56.044
Duurzaam wonen in Breda	30.728	23.581	19.063	19.657
Basis op Orde	42.559	57.891	56.813	59.810
Organisatie en financiën van Breda	15.664	8.094	7.470	5.517
Totaal gemeentelijke investeringen	119.077	115.820	140.257	141.648
Beschikbare dekkingsmiddelen	109.899	105.979	112.206	113.318
Overprogrammering	8%	9%	25%	25%

HOE ZIET ONS WEERSTANDSVERMOGEN EN ONS RISICOPROFIEL ERUIT?

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om de risico's op te kunnen vangen. Dit wordt bepaald door de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de algemene reserve en de post onvoorzien.

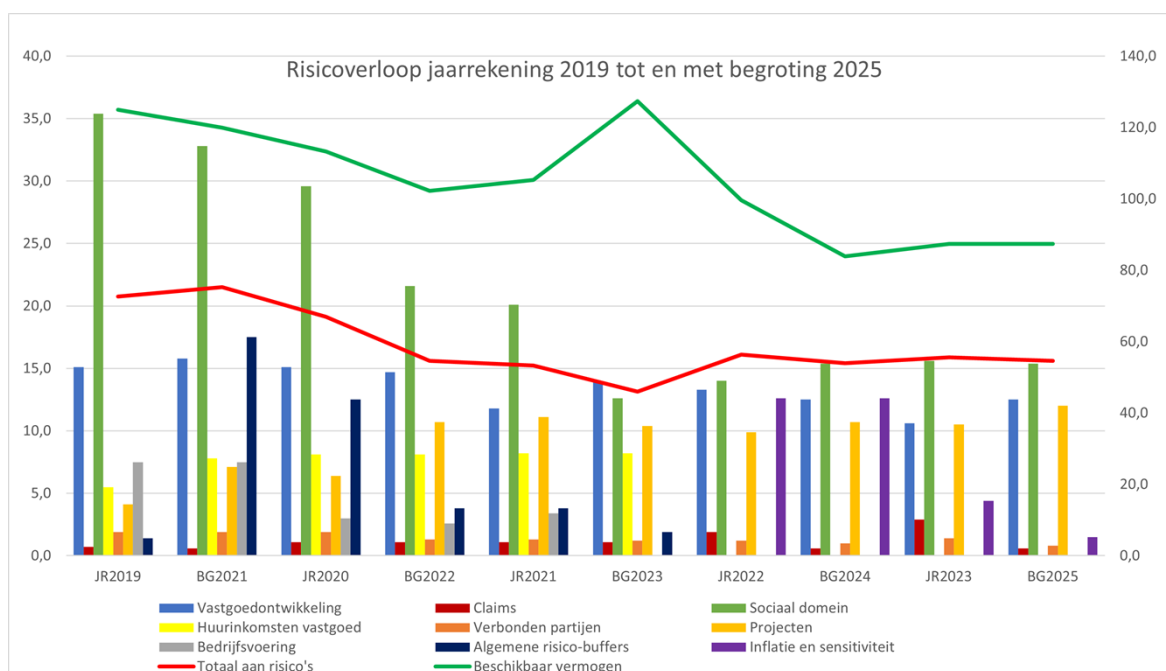
Bedragen x € 1 miljoen

	2025	2026	2027	2028
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	79,5	78,1	84,9	93,7
Risicoprofiel				55,3
Totaal vrij beschikbaar weerstandsvermogen				38,4

Risico's belemmeren ons in het bereiken van onze doelen. Daarom willen we de risico's in beeld hebben en zo goed mogelijk inschatten. Voor een stabiel financieel beleid reserveren we een deel van ons eigen vermogen (de reserves) om financiële risico's op te vangen.

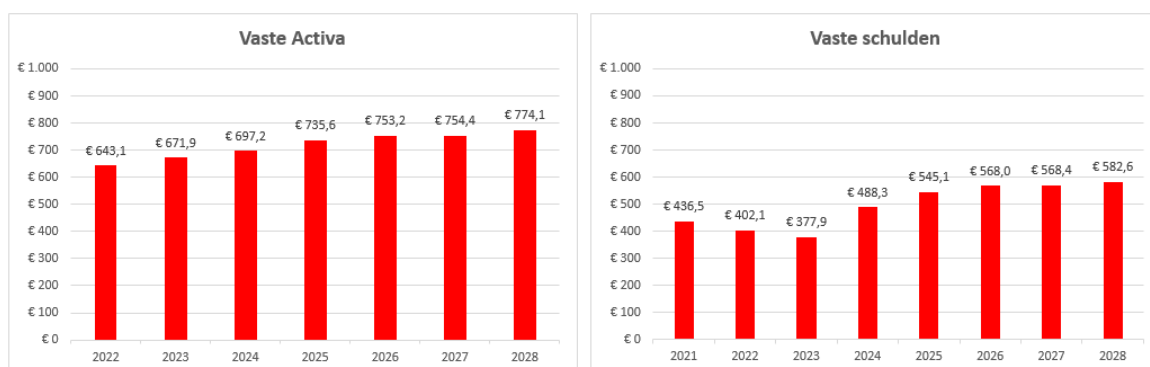
Het risicoprofiel in de jaarrekening 2023 (laatste risico-actualisatie) was € 55,6 miljoen. In deze begroting is het risicoprofiel op basis van de meest actuele cijfers gedaald met € 0,3 miljoen. Het risicoprofiel is op hoofdlijnen stabiel. Binnen een aantal risico's zien we een verschuiving. Door een voorziening te treffen voor de kapitaalgoederen, daalt dit risico. Verder zien we een stabilisering van de inflatie, waardoor ook het inflatierisico afneemt. Tegelijkertijd nemen de fiscale risico's toe, doordat de Belastingdienst intern aan het onderzoeken is of zij het 'terreinparkeren' (met terugwerkende kracht) als een belaste activiteit kan aanmerken. Tot slot zien we enkele opkomende risico's, zoals netcongestie. Het geactualiseerde risicoprofiel komt daarmee uit op € 55,3 miljoen.

Om de risico's van € 55,3 miljoen af te dekken heeft de gemeente in 2028 € 93,7 miljoen beschikbaar. Het totaal vrij beschikbaar weerstandsvermogen is dan € 38,4 miljoen (€ 93,7 miljoen min € 55,3 miljoen). De ratio weerstandsvermogen (totaal beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door het risicoprofiel) komt uit op 1,7. Dit betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voortzetten. Bij de jaarrekening 2023 bedroeg het totaal vrij beschikbaar weerstandsvermogen € 32,6 miljoen en de ratio weerstandsvermogen 1,6.

WAT IS DE ONTWIKKELING VAN DE BALANSPOSITIES?

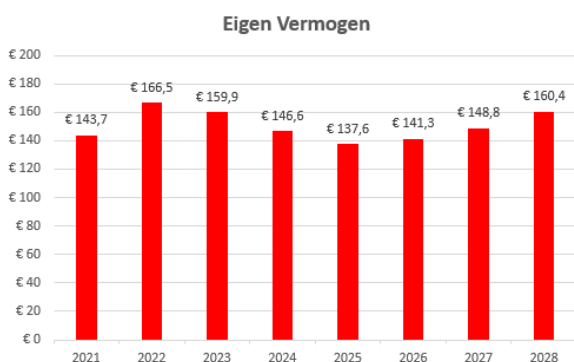
De balans geeft inzicht in de omvang van bezittingen van de gemeente Breda en hoe die bezittingen worden gefinancierd. De ontwikkeling van de reserves en de schuldpositie heeft invloed op de financiële positie van de gemeente. We zetten in op investeringen in de stad. Door deze investeringen nemen onze bezittingen toe. In onze financiële positie zien we dat terug in de stijging van de vaste activa.

Met de toename van de investeringen zie we ook een toename van de vaste schulden. Wat voor deze ontwikkeling van belang is, is de beoordeling in hoeverre we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het kengetal de netto schuldquote. Deze ontwikkelt zich vanaf 2022 als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	53,11%	57,37%	57,98%	64,56%	69,87%	70,20%	71,02%
Gecorrigeerde netto schuldquote	35,47%	40,23%	44,57%	51,65%	57,02%	57,89%	59,43%

De bandbreedte voor de netto schuldquote ligt tussen de 0% en 100%. Het laat zien dat we, ook bij de stijging van de schuldpositie in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen.

Het eigen vermogen (bestaat uit algemene reserve, bestemmingsreserves en nog te bestemmen resultaat) neemt in 2025 af en vertoont vervolgens weer een stijging. Inzicht in de omvang van de reserves (eigen vermogen) wordt ook wel geduid in het kengetal solvabiliteit. Deze ontwikkelt zich vanaf 2022 als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Solvabiliteitsratio	21,07%	19,64%	16,32%	14,56%	14,41%	15,23%	16,18%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	26,11%	24,05%	19,63%	17,26%	16,92%	17,78%	18,72%

Het kengetal solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van algemene reserves en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. De signaleringswaarde ligt op 20%. De solvabiliteitsratio daalt in 2025 door uitgave van middelen in de bestemmingsreserve. Vanaf 2027 neemt de solvabiliteitsratio weer toe.

TOTAALOVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht baten en lasten per programma	Jaarrekening 2023		Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma's												
Vitaal en Sociaal Breda	428.27 5	186.52 7	448.27 5	188.13 9	438.33 5	186.54 8	401.74 5	167.26 8	390.18 2	158.94 5	389.66 9	158.93 0
Ondernemend Breda	76.048	13.163	95.909	19.849	85.394	9.537	89.751	14.466	83.474	7.679	80.199	4.154
Duurzaam wonen in Breda	54.678	36.983	74.436	53.560	62.085	45.603	51.160	40.487	45.944	35.614	42.403	32.687
Basis op orde in Breda	182.24 6	96.134	186.97 5	104.38 1	195.44 1	106.01 4	194.26 6	103.99 6	195.82 0	105.35 6	196.96 0	106.62 1
Totaal Programma's	741.24 6	332.80 8	805.59 5	365.92 9	781.25 4	347.70 2	736.92 2	326.21 8	715.41 9	307.59 4	709.23 2	302.39 2
Overhead	90.119	11.022	96.665	7.224	102.35 1	7.777	96.019	7.777	95.939	7.777	93.873	7.777
Algemene uitkeringen		437.23 2		473.14 7		485.92 9		470.74 9		484.08 8		497.48 4
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	2.980	41.422	3.052	42.060	3.058	44.018	3.192	44.847	3.249	45.547	3.308	46.247
Onvoorzien			700		1.000		1.000		1.000		1.000	
Overige algemene dekkingsmiddelen	23	2.557	-503		-3.154		10.558		23.447		36.710	
Saldo van de financieringsfunctie	3.752	5.186	-282	4.484	-692	2.892	-1.017	2.787	-742	2.682	-53	2.577
Dividend		674		513		513		513		513		513
Vennootschapsbelasting	-593		1.515		1.321		1.921		1.332		1.332	
Subtotaal programma's (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	837.52 8	830.90 2	906.74 2	893.35 7	885.13 9	888.83 1	848.59 6	852.89 1	839.64 5	848.20 1	845.40 1	856.98 9
Mutaties Reserves	18.432	34.114	15.668	39.615	21.949	18.305	16.052	10.498	13.453	2.924	13.044	2.477
Begrotingssaldo	855.96 0	865.01 6	922.41 0	932.97 2	907.08 8	907.13 6	864.64 9	863.38 9	853.09 8	851.12 5	858.44 5	859.46 6
Resultaat Jaarrekening	9.056											
Resultaat Begroting			10.562		48		-1.259		-1.973		1.021	

In bovenstaand overzicht is programma 5 ingevolge artikel 8 van het BBV nader uitgesplitst naar algemene dekkingsmiddelen (bestaande uit lokale heffingen, algemene uitkeringen, dividend,

saldo van de financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen), alsmede de kosten van overhead, vennootschapsbelasting en de post onvoorzien. De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. De belangrijkste daarvan zijn de uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst onroerendezaakbelastingen (OZB). Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere opbrengsten zonder specifiek bestedingsdoel.

